

Afghanistan: juridische analyse beslissingen CGVS

Sinds 2 maart 2022 neemt het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) opnieuw beslissingen over Afgaanse verzoeken om internationale bescherming. Op zijn website licht het CGVS deze beleidswijziging toe. De belangrijkste verandering is het niet langer verlenen van de status subsidiaire bescherming wegens de veiligheidssituatie in Afghanistan. Deze status kan ook verleend worden ten gevolge van de humanitaire en socio-economische situatie in een land van herkomst, indien derdelanders bij een terugkeer naar dit land een risico lopen op onmenselijke behandelingen. Het CGVS geeft in dit verband aan dat de situatie in Afghanistan niet tegemoet komt aan de graad van ernst die benodigd is om de status van subsidiaire bescherming te verlenen omwille van de humanitaire en socio-economische situatie in Afghanistan.

Vluchtelingenwerk Vlaanderen analyseerde de eerste beslissingen van het CGVS, en komt tot de beoordeling dat de motivatie van weigeringsbeslissingen op verschillende vlakken te kort schiet. Zo lijkt het CGVS niet te voldoen aan het principe van gedeelde bewijslast conform artikel 4, lid 1 van Richtlijn 2011/95/EU. Daarnaast gaan de geanalyseerde weigeringen totaal voorbij aan de meest recente richtlijnen van UNHCR (de VN-vluchtelingenorganisatie). Bovenal miskent het CGVS de aard van de humanitaire en socio-economische situatie in Afghanistan. Zij stelt dat de situatie erg precair en complex is, maar dat zij niet wordt veroorzaakt door de betrokken actoren. Uit Europese rechtspraak en landeninformatie over Afghanistan blijkt dat het toch niet uitgesloten is dat de huidige humanitaire en socio-economische situatie mee veroorzaakt wordt door de betrokken actoren.

Het principe van de medewerkingsplicht

Het is in de eerste plaats aan de verzoeker om internationale bescherming om alle elementen ter staving van het verzoek om internationale bescherming voor te leggen. De kwetsbare positie van een verzoeker om internationale bescherming zorgt er echter voor dat er een zekere soepelheid aan de dag gelegd wordt bij het hanteren van deze bewijslast. Dat heeft tot gevolg dat de onderzoeksinstanties (het CGVS) de plicht hebben om mee te werken aan de vaststelling van de feiten waarop het verzoek om internationale bescherming is gebaseerd.¹

De Europese kwalificatierichtlijn introduceert het principe van de gedeelde bewijslast als volgt: “*De lidstaten mogen van de verzoeker verlangen dat hij alle elementen ter staving van het verzoek om internationale bescherming zo spoedig mogelijk indient. De lidstaat heeft tot taak om de relevante elementen van het verzoek in samenwerking met de verzoeker te beoordelen (eigen onderlijning)*”. Dit artikel werd vervolgens omgezet in de Vreemdelingenwet: “*De verzoeker om internationale bescherming dient alle nodige elementen ter staving van zijn verzoek zo spoedig mogelijk aan te brengen. De met het onderzoek van het verzoek belaste instanties hebben tot taak om de relevante elementen van het*

¹ Nansen, ‘Beoordeling van de bewijsmiddelen inzake asiel: de actualiteit sinds het arrest Singh e.a. v. België’, maart 2018, [hier](#) raadpleegbaar.

verzoek om internationale bescherming in samenwerking met de verzoeker te beoordelen (eigen onderlijning)".

In sommige gevallen houdt dat ook in dat de bevoegde autoriteiten verplicht worden mee te werken aan de vaststelling van de feiten door "alle middelen waarover ze beschikt aan te wenden om de nodige bewijzen te verzamelen ter staving van het verzoek".² Dit vloeit voort uit de onderzoeksmiddelen waarover de overheid beschikt en het gemak waarmee zij informatie kan verkrijgen over bepaalde elementen, zoals over de algemene situatie in het land van herkomst van de verzoeker.³ Als gevolg daarvan geldt er in de procedure internationale bescherming een gezamenlijke bewijslast. Het Europees Hof van Justitie verduidelijkte dit principe nog meer: "Concreet houdt deze op de lidstaat rustende samenwerkingsplicht dus in dat, indien de door de verzoeker om internationale bescherming aangevoerde elementen om welke reden ook niet volledig, actueel of relevant zijn, de betrokken lidstaat in deze fase van de procedure actief met de verzoeker moet samenwerken om alle elementen te verzamelen die het verzoek kunnen staven. Bovendien heeft een lidstaat mogelijk gemakkelijker toegang tot bepaalde soorten documenten dan de verzoeker".⁴

De meest recente weigeringsbeslissingen voor Afghaanse verzoeken om internationale bescherming, lijken niet in overeenstemming te zijn met deze gezamenlijke bewijslast en de Europese rechtspraak hierover. In de geanalyseerde dossiers hoorde het CGVS de betrokken verzoeker steeds vóór de machtsovername van Afghanistan door de taliban op 15 augustus. Indien de betrokken Afghaanse verzoeker na zijn gehoor niet op eigen initiatief contact opnam met het CGVS, beoordeelt zij de impact van de machtsovername als volgt:

"Evenmin heeft u elementen aangebracht waaruit zou kunnen blijken dat de machtsovername door de taliban impact heeft op uw nood aan [internationale bescherming]. Het CGVS is er zich van bewust dat uw persoonlijk onderhoud plaatsvond op 29 april 2021, aldus voordat de Taliban in augustus 2021 de macht overgenomen heeft. Echter, indien de machtsgreep van de taliban tot gevolg heeft dat uw individuele situatie dermate gewijzigd is dat u hierdoor een nood aan [internationale bescherming] heeft, kan er redelijkerwijze van u verwacht worden dat u zelf zo spoedig mogelijk de relevante elementen ter staving hiervan zou overmaken aan het CGVS (zie art. 48/6, §1 Vw. En art. 17, §3 KB CGVS)".

Deze redenering wordt doorgetrokken tot in het extreme. Een van de geanalyseerde beslissingen is een weigeringsbeslissing voor een niet begeleide minderjarige vreemdeling (NBMV), die werd gehoord op 4 december 2020. Ook in dit geval oordeelde het CGVS dat de persoon in kwestie de relevante elementen ter staving van de impact van de machtsovername door de taliban had moeten overmaken.

De machtsovername van de Taliban heeft mogelijk een significante impact op een verzoek om internationale bescherming van een Afghaanse onderdaan. Het lijkt dan ook vanzelfsprekend dat het CGVS -vanuit de gedeelde bewijslast- deze impact op zijn minst aan een uitgebreid onderzoek onderwerpt, en de betrokkene de mogelijkheid geeft om hier op in te gaan. Het is onredelijk om enkel van de verzoeker om internationale bescherming een inspanning te verwachten voor het verschaffen van bijkomende informatie, aangezien het CGVS via een verzoek om inlichtingen of een bijkomend gehoor zelf bijkomende informatie kan verzamelen.⁵ Zeker bij verzoeken om internationale bescherming van NBMV is extra voorzichtigheid geboden, en dient het CGVS het hoger belang van het kind te allen

² UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), 'Handbook and guidelines on procedures and criteria for determining refugee status', § 196.

³ J.-Y. CARLIER, 'Droit d'asile et des réfugiés, De la protection aux droits, Recueil des cours de l'académie de droit international de La Haye', Martinus Nijhoff Publishers, 2007, p. 228.

⁴ HvJ, C-277/11, 22 november 2012, § 66, [hier](#) raadpleegbaar.

⁵ Artikel 10, Koninklijk besluit tot regeling van de werking van en de rechtspleging voor het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen, 11 juli 2003, [hier](#) raadpleegbaar.

tijde te respecteren. De geanalyseerde beslissingen voor NBMV vertonen allen dezelfde motivatie, die bezwaarlijk rekening lijkt te houden met het hoger belang van het kind.

Verder beschikt het CGVS met CEDOCA over een ervaren onderzoeksdienst die de impact van de machtsovername dieper kan beoordelen. UNHCR geeft aan dat beslissingsautoriteiten -door de gedeelde bewijslast- verzoekers om internationale bescherming de mogelijkheid moeten geven om alle redenen toe te lichten waarom iemand Afghanistan ontvluchtte, evenals de mogelijke vrees bij terugkeer.⁶ De Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RvV) oordeelde in een recent arrest op een gelijkaardige manier.⁷ Het gaat om een Afgaanse verzoeker om internationale bescherming waarvan het CGVS het volgend verzoek niet-ontvankelijk verklaarde. In deze zaak hoorde zij de betrokkene ook enkel voor de machtsovername van de Taliban. Het CGVS liet na om de betrokkene opnieuw te horen, en ging niet dieper in op de impact van de machtsovername. De RvV stelde dat *“deze handelswijze van [het CGVS] de verzoekende partij de mogelijkheid [ontneemt] om haar verzoek om internationale bescherming op nuttige wijze aan te vullen of te wijzigen in het licht van de fundamenteel gewijzigde situatie in Afghanistan en desgevallend individuele elementen of persoonlijke omstandigheden voor te leggen die de kans aanzienlijk groter maken dat zij voor erkenning als vluchteling in de zin van artikel 48/3 of voor subsidiaire bescherming in de zin van artikel 48/4 in aanmerking komt”*.⁸

De richtlijnen van UNHCR en EUAA staan in schril contrast met de weigeringsbeslissingen van het CGVS

In februari van 2022 publiceerde UNHCR vernieuwde richtlijnen over de beschermingsnoden van personen die Afghanistan ontvluchten.⁹ De internationale organisatie blijft oproepen voor een tijdelijke opschorting van negatieve beslissingen en beslissingen over de subsidiaire beschermingsstatus voor verzoeken van Afgaanse onderdanen. De reden hiervoor is het manifest gebrek aan voldoende informatie om een volledig oordeel te vellen over de beschermingsnood van Afgaanse onderdanen. Daarnaast geeft zij duidelijk aan dat de machtsovername door de Taliban een voldoende significant nieuw element is dat de ontvankelijkheid van een volgend verzoek rechtvaardigt. Tot slot herhaalt de UNHCR dat gedwongen terugkeer naar Afghanistan onmogelijk blijft.

Waar het CGVS in het verleden steevast verwees naar de ‘UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Afghanistan’ uit 2018, valt het in de geanalyseerde beslissingen op dat het CGVS nu op geen enkele manier verwijst naar de meer recente richtlijnen van de UNHCR. Gezien het belang dat het CGVS en de RvV hechten aan het gebruik van onderzoeksrapporten en richtlijnen van toonaangevende internationale organisaties, is het op zijn minst vreemd te noemen dat het CGVS het nalaat om in te gaan op de argumenten die de UNHCR naar voren schuift. Des te meer omdat de internationale vluchtelingenorganisatie expliciet aangeeft om nog geen beslissingen te nemen over de status subsidiaire bescherming, en nog geen weigeringsbeslissingen af te geven.

Op 20 april 2022 publiceerde het EUAA de nieuwste ‘Country Guidance’ over Afghanistan. Het Europese agentschap geeft in deze richtlijnen aan welke risicoprofielen in aanmerking komen voor de vluchtelingenstatus. Daarnaast gaan ze uitgebreid in op de veiligheids- en socio-economische situatie in Afghanistan. De richtlijnen geven –gelijkend op de analyse van het CGVS- aan dat het willekeurig geweld in Afghanistan significant is gedaald. Toch is het EUAA van mening dat het nog niet mogelijk is

⁶ UNHCR, ‘Guidance Note on the International Protection Needs of People Fleeing Afghanistan’, februari 2022, [hier](#) raadpleegbaar.

⁷ RvV, 270.813, 31 maart 2022, [hier](#) raadpleegbaar.

⁸ Ibidem, p. 11.

⁹ UNHCR, ‘Guidance Note on the International Protection Needs of People Fleeing Afghanistan’, februari 2022, [hier](#) raadpleegbaar.

om al sluitende conclusies te trekken over de nood aan subsidiaire bescherming op basis van artikel 15(C) van de Kwalificatierichtlijn.¹⁰

Samengevat, staan de richtlijnen van de UNHCR en het EUAA diametraal tegenover de beleidswijziging van het CGVS. Zo werden er in maart 680 negatieve beslissingen afgegeven aan Afghaanse onderdanen die een verzoek om internationale bescherming indienden.¹¹ Deze negatieve beslissing betekent onder andere dat er geen nood is aan subsidiaire bescherming. De UNHCR en de EUAA geven nochtans duidelijk aan dat het nog te vroeg is om al een sluitende analyse te maken over de nood aan subsidiaire bescherming.

Geeft de precare humanitaire en socio-economische situatie in Afghanistan aanleiding tot subsidiaire bescherming?

De geanalyseerde weigeringsbeslissingen gaan uitgebreid in op de problematische humanitaire en socio-economische situatie in Afghanistan. Volgens het CGVS is de situatie in Afghanistan erg precair, maar wordt de huidige socio-economische situatie veroorzaakt door een samenloop van objectieve omstandigheden, en is zij niet te wijten aan “gedragingen van actoren zoals bedoeld in artikel 48/5, §1 van de Vreemdelingenwet”.

Artikel 48/4, §1, b) van de Vreemdelingenwet geeft aan dat als een persoon bij terugkeer risico loopt op om slachtoffer te worden van ernstige schade in de vorm van foltering of onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing van een verzoeker in diens land van herkomst; deze persoon recht heeft op subsidiaire bescherming. Deze ernstige schade moet veroorzaakt worden door de staat, partijen of organisaties die de Staat of een aanzienlijk deel van zijn grondgebied beheersen; of door niet overheidsactoren.¹² Dit betekent dat als de humanitaire en socio-economische situatie in een land dermate ernstig is, dit in sommige gevallen kan resulteren in onmenselijke handelingen die het verlenen van een status subsidiaire bescherming rechtvaardigen. Deze vorm van bescherming komt grotendeels overeen met de bescherming voorzien door het verbod op folteringen, onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen ingeschreven in artikel 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM).

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) heeft in drie sleutelzaken verduidelijkt wanneer socio-economische omstandigheden de benodigde drempel van ernst bereiken zodat er sprake is van onmenselijke behandelingen, en een schending van artikel 3 EVRM. Het Hof maakt hiervoor een onderscheid tussen socio-economische omstandigheden of de humanitaire situatie die worden veroorzaakt door actoren, enerzijds, of door objectieve factoren, anderzijds.¹³

Waar precare leefomstandigheden worden veroorzaakt door objectieve factoren, zoals ontoereikende voorzieningen als gevolg van een gebrek aan overheidsmiddelen al dan niet in combinatie met natuurlijk voorkomende fenomenen (bijvoorbeeld een medische aandoening of droogte), hanteert het EHRM een hoge drempel en oordeelt het dat enkel “in zeer uitzonderlijke gevallen, wanneer de humanitaire redenen die pleiten tegen de uitwijzing dwingend zijn”, een schending van artikel 3 van het EVRM kan worden aangenomen.¹⁴

¹⁰ EUAA, 'Country Guidance: Afghanistan', april 2022, [hier](#) raadpleegbaar.

¹¹ VRT NWS, 'Honderden Afghaanse asielzoekers krijgen geen bescherming en moeten ons land verlaten', 23 april 2022, [hier](#) raadpleegbaar.

¹² Artikel 48/5, §1, Vw.

¹³ Voor een volledige toelichting van deze drie zaken, zie: RvV, 253.997, 5 mei 2021, [hier](#) raadpleegbaar.

¹⁴ EHRM, nr. 26565/05, N. v. Verenigd Koninkrijk, 27 mei 2008, §§ 42-45, [hier](#) raadpleegbaar; EHRM, nr. 60367/10, S.H.H. / Verenigd Koninkrijk, 29 januari 2013 § 75 en § 92, [hier](#) raadpleegbaar.

Wanneer preciaire leefomstandigheden het gevolg zijn van het handelen of de nalatigheid van actoren (overheidsactoren of niet-overheidsactoren), dan kan enkel een schending van artikel 3 van het EVRM worden aangenomen als er een reëel risico bestaat dat de betrokkene bij terugkeer zal terechtkomen in een situatie van extreme armoede die wordt gekenmerkt door de onmogelijkheid om te voorzien in elementaire levensbehoeften zoals voedsel, hygiëne en huisvesting. Zulke situatie werd door het EHRM tot nu toe slechts tweemaal vastgesteld, met name in de zaak M.S.S. en in de zaak Sufi en Elmi.¹⁵

De zaak 'Sufi en Elmi tegen het Verenigd Koninkrijk' verdient bijzondere aandacht. Twee Somalische onderdanen moesten het Verenigd Koninkrijk verlaten, en dreigden gedwongen terug gestuurd te worden naar Somalië. Omwille van de nijpende humanitaire en socio-economische situatie in het land, boog het EHRM zich over een mogelijke schending van artikel 3 EVRM. Op basis van verschillende rapporten, besloot het Hof dat de humanitaire crisis hoofdzakelijk was te wijten aan de rechtstreekse en onrechtstreekse handelingen van alle partijen in het Somalische conflict die gebruik hadden gemaakt van willekeurige oorlogsmethoden en de toegang van internationale hulporganisaties opzettelijk hadden geweigerd.¹⁶ In 2013 moest het Hof zich in de zaak 'S.H.H. tegen het Verenigd Koninkrijk' zich over een gelijkaardige kwestie uitspreken, maar deze keer was de betrokkene een Afghaanse onderdaan. In tegenstelling tot de vorige zaak, was het Hof van oordeel dat de nijpende en socio-economische situatie in Afghanistan niet rechtstreeks veroorzaakt werd door een specifieke actor. Daarnaast deed de Afghaanse overheid veelvuldige pogingen om de situatie te verbeteren, en hadden humanitaire hulporganisaties ongehinderde toegang tot gebieden in nood.¹⁷ Dit alles deed het hof besluiten dat er in dit geval geen schending was van artikel 3 EVRM.

Op basis van bovenstaande rechtspraak stelt de RvV over de huidige situatie in Afghanistan de vraag *"of sinds de machtsovername door de taliban de algemene preciaire socio-economische en humanitaire situatie in Afghanistan overwegend door hun gedragingen veroorzaakt wordt, waardoor er sprake is van een actor zoals aangegeven in artikel 48/5, §1 van de Vreemdelingenwet, dan wel of deze situatie het gevolg is van objectieve factoren, zoals ontoereikende voorzieningen door een gebrek aan overheidsmiddelen al dan niet in combinatie met natuurlijke fenomenen waardoor het eerder een situatie betreft gelijkaardig aan S.H.H. tegen het Verenigd Koninkrijk. Indien dit niet het geval is, dan valt het niet onder het toepassingsgebied van artikel 48/4, §2, b) van de Vreemdelingenwet"*.¹⁸ Op basis van de beschikbare informatie stelt de raad dat het voorlopig niet uit te sluiten valt of de Taliban de verantwoordelijke actor is voor de preciaire socio-economische en humanitaire situatie.

Zij maakt dit besluit deels op basis van S.H.H. tegen het Verenigd Koninkrijk waarin duidelijk wordt opgelijst waarom de toenmalige humanitaire en socio-economische situatie in Afghanistan niet gelijkend was op die in Somalië, waardoor een schending van artikel 3 EVRM niet werd vastgesteld. Volgens het EHRM:

- had Afghanistan een functionerende centrale regering en een functionerende infrastructuur;
- was Afghanistan onder controle van de regering, in tegenstelling tot het grootste deel van Zuid- en Centraal Somalië, dat sinds 2008 onder controle staat van islamitische opstandelingen;
- was er een aanzienlijke aanwezigheid van humanitaire hulporganisaties.

Anno 2022 lijken bovenstaande punten sterk gewijzigd, zo niet irrelevant. Zo zijn er talloze bronnen die berichten over de onmogelijkheid van de taliban om Afghanistan op een degelijke manier te besturen; en lijkt de financiële en medische infrastructuur op instorten te staan.¹⁹ Verder bestaat de *de facto*

¹⁵ EHRM, nr. 30696/09, M.S.S. / België en Griekenland, 21 januari 2011, §§ 249-254, [hier](#) raadpleegbaar ; EHRM, nrs. 8319/07 en 11449/07, Sufi en Elmi / Verenigd Koninkrijk, 28 juni 2011, §§ 282-283, [hier](#) raadpleegbaar.

¹⁶ EHRM, nrs. 8319/07 en 11449/07, Sufi en Elmi / Verenigd Koninkrijk, 28 juni 2011, §§ 282-283.

¹⁷ EHRM, nr. 60367/10, S.H.H. / Verenigd Koninkrijk, 29 januari 2013 § 91.

¹⁸ RvV, 270.813, 31 maart 2022, pagina 14-15.

¹⁹ G. Verluyten en H. El Hajji, 'Rudi Vranckx: "1 miljoen Afghaanse kinderen dreigen te overlijden door gebrek aan medische zorg en eten"', VRT NWS, 29 november 2021, [hier](#) raadpleegbaar; S. George en K. De Young, 'As Afghanistan's economy

regering voornamelijk uit talibanstrijders die tot op zekere hoogte van eenzelfde niveau zijn als de 'islamitische opstandelingen' in Somalië.²⁰ Daarnaast is het aantal humanitaire hulporganisaties in Afghanistan drastisch geslonken, en kampen zij met grote tekorten door een gebrek aan financiering.²¹ Hier komt nog eens bij dat Afghanistan geconfronteerd wordt door een periode van droogte en voedseltekorten.²² Waar de Afghaanse overheid zulke problemen voordien kon verlichten met behulp van westerse donaties, slaagt de taliban hier minder in. Dit is grotendeels te wijten aan het feit dat veel Westerse landen de donaties aan Afghanistan hebben stopgezet sinds de overname door de taliban. Deze tendens viel duidelijk te merken bij de tegenvallende donorconferentie van de VN op 31 maart, die maar 2,4 miljard dollar wist op te halen in plaats van de benodigde 4,4 miljard.²³ De donoren vrezen dat de taliban het geld gebruikt om het regime te financieren. Samengevat, kampt Afghanistan met verschillende crisissen tegelijkertijd met de taliban als gemeenschappelijke deler.²⁴ Op basis van bovenstaande rechtspraak en bevindingen is het niet uitgesloten dat de huidige humanitaire en socio-economische situatie in Afghanistan wel degelijk te wijten is aan doelbewuste handelingen van minstens één actor: de taliban. Bijgevolg is het gerechtvaardigd om subsidiaire bescherming te verlenen in gevallen waarin het vast staat dat:

- een persoon de Afghaanse nationaliteit heeft en
- dat die bij een terugkeer naar Afghanistan risico loopt op onmenselijke of vernederende behandelingen omwille van de humanitaire en socio-economische situatie in Afghanistan

Dit is noodzakelijk, om te vermijden dat Afghaanse onderdanen zich in België in een juridische schemerzone zouden belanden. Na een negatieve beslissing door het CGVS, is het aan de Dienst Vreemdelingenzaken om voor afgifte van een bevel om het grondgebied te verlaten een toets van risico op schending artikel 3 EVRM uit te voeren. De kans is reëel dat voor geen enkele Afghaanse onderdaan de Dienst Vreemdelingenzaken kan besluiten dat er geen risico is op een schending van artikel 3 EVRM. Hierdoor zullen deze personen geconfronteerd worden met de onmogelijkheid tot terugkeer naar Afghanistan, en onwettig verblijf in België. Het CGVS heeft de bevoegdheid en kaders om zulke situaties te voorkomen. Het lijkt ons dan ook een voor de hand liggende beleidskeuze om wél subsidiaire bescherming te verlenen in bovenstaande gevallen.

Naast het overduidelijk menselijk leed dat op deze manier wordt vermeden, is er ook een proceseconomisch argument te maken voor deze beleidskeuze. Indien het CGVS blijft doorgaan met het afgeven van negatieve beslissingen die op een gelijkaardige manier zijn gemotiveerd, mogen we ons verwachten aan talloze beroepsprocedures en volgende verzoeken. Dat heeft niet alleen een impact op de capaciteiten van het CGVS en de RVV, maar dit heeft ook een rechtstreeks gevolg voor de bezettingsgraad van het opvangnetwerk. Zolang een persoon in de procedure internationale bescherming zit, heeft deze recht op opvang totdat die een finale negatieve beslissing ontvang.

collapses, international community looks for innovative ways to avoid humanitarian disaster', The Washington Post, 28 november 2021, [hier](#) raadpleegbaar.

²⁰ EASO, 'COI Query on Afghanistan: Governance and state administration under the Taliban', 15 november 2021, p. 6.

²¹ UNHCR, 'UN High Commissioner for Refugees appeals for global engagement to address Afghanistan's needs', 17 maart 2022, [hier](#) raadpleegbaar.

²² Human Rights Watch, 'Time Running Out to Address Afghanistan's Hunger Crisis: Without a Functioning Central Bank, Aid Not Enough', 17 maart 2022, [hier](#) raadpleegbaar.

²³ S. Van Poucke, 'VN trekt aan alarmbel over Afghanistan', VRT NWS, 31 maart 2022, [hier](#) raadpleegbaar.

²⁴ I. Loy, 'Afghanistan's crises by the numbers', The New Humanitarian, 15 februari 2022, [hier](#) raadpleegbaar.